

01.01 Ο Θαλασσοπόρος

Λέξεις – Φράσεις

θαλασσοπόρος = αυτός που διασχίζει τις θάλασσες, ο καπετάνιος.

άφωνος = αυτός που δεν έχει φωνή, που δεν μπορεί να βγάλει φωνή.

θαλασσομάχος = αυτός που παλεύει με τη θάλασσα και με τα κύματα .

σμίγουν = ενώνουν, π.χ. σμίγουν τις δυνάμεις τους.

κάβοι = η λέξη σημαίνει μια λωρίδα στεριάς που προεξέχει προς τη θάλασσα ≈ συνώνυμα: **ακρωτήριο** ή μπορεί να σημαίνει και το **καραβόσκοινο** με το οποίο δένεται το πλοίο στις δέστρες του ντόκου ≈ συνώνυμα: **καραβόσκοινο**, **παλαμάρι**, **πρυμάτσα**, **κάλως**

πολυτρίχια = σχοινιά του πλοίου.

κισσός = αναρριχητικό φυτό (φυτό δηλαδή που ανεβαίνει ψηλά, δεμένο σε υποστυλώματα).

χλωρή = πράσινη, τρυφερή, φρέσκια.

έγια μόλα = ναυτική φράση, ναυτικό πρόσταγμα που σημαίνει: πάμε μπροστά.

βάζω πλώρη = η φράση σημαίνει γυρίζω το τιμόνι προς κάποια κατεύθυνση, ξεκινάω να πάω κάπου.

πλώρη = το μπροστινό μέρος του πλοίου, εκεί που βρίσκεται το τιμόνι.

Ομοιοκαταληξία

Λέμε ότι έχουμε ομοιοκαταληξία όταν δυο ή περισσότεροι στίχοι τελειώνουν με ομόηχες συλλαβές ή λέξεις. Στην ομοιοκαταληξία δεν κοιτάμε την ορθογραφία των λέξεων παρά μόνο τις τελευταίες συλλαβές, αν είναι ομόηχες.

Στην αρχαία ελληνική ποίηση δεν υπήρχε ομοιοκαταληξία. Αυτή εμφανίστηκε στην ελληνιστική εποχή. Σήμερα, οι περισσότεροι ποιητές δε γράφουν με ομοιοκαταληξία.

Είδη Ομοιοκαταληξίας

α) **ζευγαρωτή** : Ο πρώτος στίχος ομοιοκαταληκτεί με τον δεύτερο, ο τρίτος με τον τέταρτο, ο πέμπτος με τον έκτο κτλ.

β) **πλεχτή** : μέσα σ' ένα τετράστιχο, ο πρώτος με τον τρίτο και ο δεύτερος με τον τέταρτο.

γ) **σταυρωτή** : σε τετράστιχο ο πρώτος με τον τέταρτο και ο δεύτερος με τον τρίτο.

δ) **ζευγαροπλεχτή** : μέσα σ' ένα εξάστιχο, ο πρώτος με τον δεύτερο, ο τέταρτος με τον πέμπτο και ο τρίτος με τον έκτο.

Εκφραστικοί τρόποι

Μεταφορά

Μεταφορά λέμε το σχήμα λόγου στο οποίο η λέξη που χρησιμοποιούμε έχει άλλη σημασία από την πραγματική π.χ. Είναι έξω απ' τα νερά του, χρυσός άνθρωπος, πικρή πατρίδα, σκληρή καρδιά, βαθύ νόημα κ.λπ.

Παρομοίωση

Παρομοίωση είναι το σχήμα λόγου στο οποίο εξομοιώνουμε την ιδιότητα ενός προσώπου ή πράγματος με την ίδια ιδιότητα που έχει ένα άλλο πρόσωπο ή πράγμα σε μεγαλύτερο βαθμό π.χ. ο Λάμπρος έτρεχε σαν ζαρκάδι, το πεπόνι είναι γλυκό σαν μέλι, έγινε κίτρινος σαν λεμόνι.

Προσωποποίηση

Προσωποποίηση είναι το σχήμα λόγου με το οποίο δίνουμε ανθρώπινα χαρακτηριστικά (ομιλία, σκέψεις, συναισθήματα) σε άψυχα πράγματα ή ζώα π.χ. τα καβουράκια γελούσαν με το πάθημά μου...

Εικόνες

Εικόνα είναι το σχήμα λόγου με το οποίο σχηματίζεται στη σκέψη ή στη φαντασία μας μια παράσταση για ένα πρόσωπο, τοπίο ή γεγονός με τον προφορικό ή τον γραπτό λόγο.

Κοσμητικά επίθετα

Κοσμητικά λέμε τα επίθετα που κοσμούν, δηλαδή στολίζουν ένα ουσιαστικό και κάνουν τον λόγο πιο ζωντανό και μια εικόνα πιο παραστατική π.χ. Αξέχαστη εκδρομή, Θαυμάσιος καιρός, σμαραγδένια ακρογιαλιά...

Τα είδη των κειμένων

Ο γραπτός λόγος μπορεί να είναι είτε αναφορικός είτε κατευθυντικός.

Αναφορικός είναι ο λόγος που αναφέρεται σε ένα γεγονός, μια ιστορία, μια περιγραφή.

Κατευθυντικός είναι ο λόγος που δίνει μια κατεύθυνση στον αναγνώστη.

Στον αναφορικό λόγο συναντούμε τη **Διήγηση** και την **Περιγραφή**

Στον κατευθυντικό λόγο συναντούμε το **Κείμενο Οδηγιών** και το **Κείμενο Επιχειρημάτων**.

